

УДК: 614.8:62-192

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМ ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ
ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «СП «НІБУЛОН»
THEORETICAL BASIS OF FORMING PROGRAMS TO IMPROVE
THE LEVEL OF OCCUPATIONAL SAFETY USING THE EXAMPLE
OF LLC «JV «NIBULON»**

Микола Піндера, Вячеслав Курепін

*Миколаївський національний аграрний університет,
Миколаїв, Україна*

Базовим етапом програми ТОВ «СП «НІБУЛОН» є проведення поглибленого аудиту виробничих умов, що включає інструментальні вимірювання параметрів шкідливих та небезпечних факторів, оцінювання технічного стану обладнання, аналіз причин виробничого травматизму та професійної захворюваності. На основі отриманих даних здійснюється оцінка ризиків з визначенням найбільш критичних ділянок виробництва, які потребують першочергового втручання.

Одним із ключових елементів є розвиток компетентностей працівників. Програма передбачає регулярне навчання, тренінги та практичні заняття з безпечних методів роботи, надання першої допомоги, користування засобами особистої захисту та реагування в надзвичайних ситуаціях. Підготовка здійснюється із застосуванням сучасних методик, включаючи моделювання небезпечних ситуацій та використання мультимедійних засобів [1, с. 282].

Важливим напрямом є формування корпоративної культури безпеки. Передбачається впровадження системи внутрішніх комунікацій, орієнтованих на підвищення кваліфікації працівників, мотиваційних механізмів дотримання правил охорони праці, а також удосконалення каналів зворотного зв'язку для оперативного інформування про загрози.

Програма включає розроблення та впровадження системи моніторингу та оцінювання ефективності заходів, що дозволяє забезпечити адаптивність управління безпекою. Регулярний перегляд результатів, аналіз динаміки виробничих ризиків та коригування заходів забезпечують її актуальність та відповідність реальним потребам підприємства [2, с. 9].

Реалізація такої програми створює умови для значного підвищення рівня безпеки праці, зменшення ризику професійних травм і захворювань, підвищення ефективності виробництва та зміцнення іміджу ТОВ «СП «НІБУЛОН» як соціально відповідального та сучасного підприємства.

Технічні заходи щодо зниження ризиків (модернізація техніки, засоби колективної захисту тощо). У ТОВ «СП «НІБУЛОН» Миколаївської області передбачають комплексну модернізацію матеріально-технічної бази підприємства та впровадження інженерних рішень, спрямованих на мінімізацію впливу шкідливих та небезпечних факторів на працівників. В межах цих заходів ключовим елементом є оновлення та підвищення надійності виробничого обладнання, що включає заміну зношених агрегатів, удосконалення систем управління технологічними процесами та впровадження автоматизованих модулів контролю параметрів, здатних оперативно реагувати на відхилення від нормативних значень. Такий підхід забезпечує підвищення технологічної безпеки та зменшення ймовірності аварійних ситуацій [3, с. 66].

Важливим напрямом технічних заходів є покращення умов мікроклімату на робочих місцях шляхом модернізації вентиляційних та аспіраційних установок, що сприяє зниженню концентрацій шкідливих речовин у повітрі та забезпечує відповідність санітарно-гігієнічним нормам. Одночасно впроваджуються сучасні системи шумопоглинання та віброізоляції, які зменшують навантаження на органи слуху та нервову систему працівників, що особливо актуально для виробничих підрозділів із високим рівнем техногенного шуму.

Значне увагу приділено удосконаленню протипожежної захисту, що включає встановлення високоефективних систем автоматичного виявлення та локалізації загорянь, застосування сучасних вогнегасних речовин та підвищення надійності протипожежних бар'єрів. Технічні рішення у сфері

освітлення виробничих приміщень спрямовані на забезпечення раціонального рівня освітленості з використанням енергоощадних світлотехнічних систем, що підвищують безпеку виконання робіт і знижують імовірність травмування через зорову втому.

Додатково важливим елементом технічних заходів є впровадження систем дистанційного моніторингу стану обладнання та технологічних процесів [4, с. 147], що дозволяє в режимі реальної години оцінювати параметри роботи основних механізмів, попереджати їх передчасне зношення та запобігати аварійним зупинкам. Інтеграція таких систем у виробничу інфраструктуру сприяє підвищенню рівня керованості виробництвом та забезпечує можливість оперативного реагування на потенційні загрози.

Застосування зазначених технічних заходів формує необхідні передумови для зниження виробничих ризиків, підвищення рівня безпеки праці та створення на підприємстві стабільного та контрольованого виробничого середовища, що відповідає вимогам сучасних стандартів охорони праці.

Організаційні заходи (оптимізація робочих процесів, контроль та аудит, навчання персоналу). У ТОВ «СП «НІБУЛОН» Миколаївської області охоплюють удосконалення системи управління охороною праці, оптимізацію виробничих процесів та формування належного рівня корпоративної відповідальності за безпеку. Ключовим елементом цих заходів є створення ефективної структури управління, що передбачає чітке розподіл повноважень, відповідальності та функцій між керівниками різних рівнів. Такий підхід забезпечує узгодженість дій щодо виявлення небезпечних виробничих факторів, прийняття рішень та контролю за їх реалізацією [5, с. 225]. Важливою є організація систематичного моніторингу стану охорони праці, що включає регулярні інспекції, аналіз ризиків та оцінювання ефективності впроваджених заходів.

Значну роль відіграє удосконалення процесів професійного добору та навчання персоналу. Організаційні заходи передбачають розроблення та впровадження навчальних програм, спрямованих на формування компетентностей працівників щодо безпечного виконання виробничих операцій, порядку дій у разі аварійних ситуацій та застосування засобів індивідуальної захисту. Підвищення рівня підготовки персоналу забезпечує зменшення впливу людського фактора, який є одним із найпоширеніших джерел виробничих ризиків.

В межах організаційних заходів важливим є впровадження системи управління змінами, яка забезпечує своєчасну адаптацію виробничих процесів до нових технологій, нормативних вимог та умов праці. Така система передбачає оцінювання потенційних наслідків змін, їх погодження з відповідними підрозділами та призначення відповідальних осіб за контроль реалізації [6, с. 24]. Крім того, важливою є організація ефективних каналів внутрішньої комунікації, які дають можливість оперативно обмінюватися інформацією про ризики, повідомляти про загрози та запобігати їх виникненню.

Організаційні заходи також включають формування культури безпеки, що виявляється у стимулюванні дотримання правил охорони праці, мотивації працівників до безпечної поведінки, впровадження системи заохочень за активну участь у підвищенні рівня безпеки виробництва. Забезпечення відкритості, залучення працівників до прийняття рішень та створення умов для їхньої зворотної зв'язку сприяють формуванню відповідального ставлення до безпеки на всіх рівнях організації.

У сукупності такі заходи дозволяють створити ефективну середу управління ризиками, в якій забезпечується координація дій, підвищується відповідальність персоналу та мінімізуються імовірність виникнення небезпечних ситуацій та негативних наслідків для працівників та виробничого процесу в цілому.

Економічне обґрунтування запропонованих заходів. Економічне обґрунтування запропонованих заходів щодо підвищення рівня охорони праці в ТОВ «СП «НІБУЛОН» Миколаївської області базується на оцінюванні їх впливу на зниження виробничих витрат, підвищення ефективності використання ресурсів та мінімізацію фінансових втрат, пов'язаних із травматизмом та професійними захворюваннями. Впровадження технічних та організаційних рішень, спрямованих на покращення безпеки праці [7, с. 123], забезпечує скорочення витрат, що виникають внаслідок простоїв

виробництва, аварійного ремонту обладнання, компенсаційних виплат потерпілим працівникам, а також витрат, пов'язаних із юридичною відповідальністю підприємства за порушення вимог охорони праці. Економічний ефект також виявляється у підвищенні продуктивності праці, оскільки покращені умови роботи сприяють зниженню рівня фізичного та емоційного навантаження на персонал, що, в свою чергу, збільшує ефективність виконання виробничих операцій.

Важливою складовою економічного обґрунтування є оцінка окупності капіталовкладень у модернізацію виробничого обладнання та впровадження автоматизованих систем контролю ризиків. Хоча впровадження таких заходів потребує значних початкових вкладень, їх довгостроковий ефект полягає у зменшенні частоти виникнення аварійних ситуацій, підвищенні довговічності обладнання та скороченні витрат на його технічне обслуговування. Поліпшення стану охорони праці також позитивно впливає на імідж підприємства [8, с. 81], що підвищує його конкурентоспроможність на ринку та сприяє залученню інвестицій, оскільки партнери та інвестори віддають перевагу підприємствам із високим рівнем корпоративної відповідальності та дотриманням міжнародних стандартів безпеки.

Економічні вигоди виявляються через зниження плинності кадрів, оскільки створення безпечних і комфортних умов праці сприяє підвищенню лояльності працівників і зменшення витрат на пошук, навчання та адаптацію нового персоналу. Крім того, стабільний рівень безпеки праці зменшує кількість випадків тимчасової непрацездатності, що сприяє оптимізації використання робочої години та знижує непрямі втрати підприємства.

Очікувані результати впровадження комплексу заходів з підвищення рівня охорони праці у ТОВ «СП «НІБУЛОН»» Миколаївської області полягають у досягненні сталого зниження виробничих ризиків, підвищенні безпеки працівників та оптимізації функціонування виробничої системи. Реалізація запропонованих технічних і організаційних рішень сприятиме формуванню контрольованого виробничого середовища [9, с. 67], у якому рівень травматизму та професійної захворюваності істотно зменшиться завдяки усуненню або мінімізації небезпечних та шкідливих факторів. Сучасні системи моніторингу та автоматизованого контролю безпеки забезпечать своєчасне виявлення відхилень у роботі технологічного обладнання, що дозволить запобігати аварійним ситуаціям і підвищить надійність виробничих процесів.

Важливим результатом стане підвищення продуктивності праці, обумовлене покращенням умов роботи, зниженням фізичного навантаження на персонал та зменшенням кількості простоїв, пов'язаних із порушеннями вимог безпеки. Створення ефективної системи професійної підготовки сприятиме підвищенню рівня компетентності працівників, що мінімізуватиме вплив людського фактора та посилюватиме відповідальність за дотримання нормативів охорони праці. Удосконалення внутрішніх комунікацій та формування культури безпеки забезпечать підвищення мотивації працівників і створення ефективного середовища взаємодії, що сприятиме попередженню небезпечних ситуацій.

Запровадження комплексу заходів матиме позитивний економічний ефект, що проявлятиметься у зниженні витрат на ліквідацію аварій [10, с. 67], компенсаційні виплати та ремонт обладнання, а також у зменшенні непрямих витрат, пов'язаних із плинністю кадрів та тимчасовою непрацездатністю. У довгостроковій перспективі підвищення рівня охорони праці сприятиме зміцненню конкурентоспроможності підприємства, підвищенню його інвестиційної привабливості та забезпеченню стабільності виробничої діяльності [11, с. 70].

Таким чином, впровадження комплексу заходів формує передумови для створення ефективної, безпечної та стійкої виробничої системи, яка відповідає сучасним вимогам охорони праці та сприяє стратегічному розвитку ТОВ «СП «НІБУЛОН»» у межах Миколаївської області.

Аналіз стану безпеки праці ТОВ «СП «НІБУЛОН»» Миколаївської області передбачає комплексне дослідження виробничих умов, рівня технічної оснащеності, відповідності технологічних процесів чинним нормативам охорони праці та динаміки виробничого травматизму. Такий аналіз дає змогу встановити наявні проблеми у сфері безпеки [12, с. 15], визначити потенційно небезпечні ділянки виробництва та оцінити ефективність вже впроваджених заходів.

Оцінювання стану виробничої середовища показує необхідність удосконалення системи вентиляції та освітлення, модернізації аспіраційних установок, а також використання більш ефективних засобів колективної захисту. Додатково виявлено потребу у підвищенні рівня інструктажів та професійної підготовки працівників, що пояснюється впливом людського фактора на загальний рівень безпеки.

Список використаних джерел

1. Бацуровська І. В., Доценко Н. А., Курепін В. М. Інноваційні підходи підготовки інженера з харчових технологій // Світ дидактики: дидактика в сучасному світі : зб. матеріалів III міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Київ, 07-08 листопада 2023 р.). Київ : Людмила, 2024. С. 281-283. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17105>.
2. Лотарева Д. В. Організація системи управління ризиками на агропідприємствах Миколаївської області. OSHAgro – 2024 : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 30 вересня 2024 року). Київ : МОН України, Національний університет біоресурсів і природокористування України, Науково-виробничий журнал «Охорона праці», Європейське співтовариство з охорони, 2024. С. 7-10. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18904>.
3. Курепін В. М., Іваненко В. С. Застосування цифрових технологій у сільському господарстві для досягнення цілей сталого розвитку. Modern Economics. 2024. № 47(2024). С. 62-69. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V47\(2024\)-09](https://doi.org/10.31521/modecon.V47(2024)-09).
4. Ivanenko V. Technological load on the natural environment of the Mykolaiv region: problems, solution ways. Науково-практична конференція, присвячена Всесвітньому метеорологічному дню «На варті кліматичних дій» та Всесвітньому дню водних ресурсів «Вода для миру» (м. Київ, 22-23 березня 2024 р.). Київ, 2024. С. 146-148. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18868>.
5. Іваненко В. С., Курепін В. М. Подолання кризових явищ у аграрній сфері за допомогою технології доповненої реальності. Урожайність та якість продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., присв. 90-річчю з дня народження професора Г. П. Жемели (м. Полтава, 30 верес. 2023 р.). Полтава : ПДАУ, 2023. С. 224-226. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15512>.
6. Дідняк А. В. На шляху до сталого розвитку: амбіції агробізнесу щодо впровадження сільськогосподарських практик. Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 23-25 жовтня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 22-25. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18914>.
7. Гнатюк Н. М. Дві сторони безпеки майбутнього: безпека та гігієна праці й екологічна політика підприємств. Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : матеріали X Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 23-25 жовтня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 121-124. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18917>.
8. Курепін В. М., Курепін В. М. Функціонування агропідприємств Миколаївської області в умовах воєнного стану // Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : матеріали X всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 25-27 жовтня 2023 року). Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 80-83. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15754>.
9. Іваненко В. С., Курепін В. М. Наближення національного законодавства до міжнародних норм з питань безпеки праці // OSHAgro – 2023: матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2023 р.). Київ : НУБіП України, 2023. С. 66-69. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15934>.
10. Мелашенко Ю. С. Використання енергетичних ресурсів: вплив на навколишнє середовище. Продовольча безпека України в умовах війни і післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри. Міжнародний форум = Food security of Ukraine in the conditions of the war and post-war recovery: global and national dimensions. International forum : доповіді учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 30-31 травня 2024 р.) / Міністерство освіти і науки України ;

Миколаївський національний аграрний університет. Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 102-104. DOI:<https://doi.org/10.31521/978-617-7149-78-0-32>.

11. Іваненко В.С. Залучення фахівців сторонніх служб для проведення оцінки ризиків на робочому місці // OSHAgrо – 2023 : матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 3 жовтня 2023 р.). Київ : НУБіП України, 2023. С. 69-71. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15935>.

12. Бацуровська І. В., Доценко Н. А., Курепін В. М. Особливості проектування освітнього середовища для майбутніх фахівців аграрної галузі // Цифрова трансформація професійної підготовки фахівців в умовах застосування SMART- освітніх технологій: стан, проблеми, перспективи : матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції (м. Харків, 29-30 листопада 2023 р.) / за заг. ред.: В. М. Нагаєва, Ю. М. Сагачко, О. В. Грідіна. Харків : Комунальне підприємство «Міська друкарня», 2023. С. 11-16. URL:[URL:https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15906](https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15906).

УДК: 331.45:378.147

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ОХОРОНИ ПРАЦІ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «САНДОРА» МИКОЛАЇВ

IMPROVEMENT OF THE ORGANIZATION OF THE EDUCATIONAL PROCESS IN LABOR PROTECTION USING THE EXAMPLE OF LLC «SANDORA» MYKOLAIV

Артем Петровських, Вячеслав Курепін

*Миколаївський національний аграрний університет,
Миколаїв, Україна*

Удосконалення організації навчального процесу з охорони праці на ТОВ «Сандора» Миколаїв є необхідною умовою підвищення рівня безпеки праці та зниження виробничих ризиків. З урахуванням результатів аналізу чинної системи навчання доцільним є перехід від формального підходу до комплексної, орієнтованої на практичний результат моделі навчального процесу, що враховує специфіку виробничої діяльності підприємства та рівень професійної підготовки працівників.

Важливим напрямом удосконалення є впровадження сучасних методів навчання, спрямованих на активізацію участі працівників у навчальному процесі [1, с. 281]. Застосування інтерактивних форм навчання, моделювання виробничих ситуацій та аналізу потенційних небезпек на робочих місцях сприяє кращому засвоєнню матеріалу та формуванню стійких навичок безпечної поведінки. Такий підхід дозволяє підвищити мотивацію працівників до дотримання вимог охорони праці та зменшити вплив людського фактора на рівень виробничого травматизму.

Удосконалення організації навчального процесу також передбачає систематичне оновлення навчальних програм з урахуванням змін у технологічних процесах, впровадження нового обладнання та актуалізації нормативно-правової бази. Адаптація змісту навчання до реальних умов праці забезпечує його практичну спрямованість [2, с. 527] та відповідність сучасним вимогам безпеки. Особливу увагу доцільно приділяти навчанню працівників, зайнятих на роботах із підвищеною небезпекою, для яких необхідний поглиблений рівень підготовки.

Не менш важливим елементом удосконалення є підвищення ефективності системи контролю та оцінювання результатів навчання [3, с. 72]. Впровадження більш об'єктивних методів перевірки знань та навичок, зокрема оцінювання практичних дій працівників у виробничих умовах, дозволяє своєчасно виявляти недоліки у підготовці персоналу та коригувати навчальні програми. Це сприяє підвищенню відповідальності як працівників, так і керівників структурних підрозділів за результати навчання з охорони праці.

Удосконалення організації навчального процесу з охорони праці на ТОВ «Сандора» Миколаїв має комплексний характер і спрямоване на підвищення якості навчання, формування культури